

Podmienky zamestnávania utečencov v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine

JUDr. Renáta Matejová

www.cus.sk

Zamestnávateelia môžu poskytnúť prácu odídencom z Ukrajiny zjednodušeným spôsobom získaním statusu dočasného útočiska. Svoje pracovné ponuky môžu zamestnávateelia uverejňovať na portáli voľných pracovných miest sluzbyzamestnanosti.gov.sk. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny zabezpečuje ich preklad do ukrajinského jazyka.

Vláda SR uznesením č. 144/2022 z 28. 2. 2022 schválila návrh na vyhlásenie poskytovania dočasného útočiska podľa § 29 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle štátnym občanom Ukrajiny a ich rodinným príslušníkom v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine, ktorý spôsobil hromadný prílev cudzincov na územie Slovenskej republiky.

Za rodinného príslušníka štátneho občana Ukrajiny sa považuje:

- manžel štátneho občana Ukrajiny,
- maloleté dieťa štátneho občana Ukrajiny alebo maloleté dieťa manžela štátneho občana Ukrajiny,
- rodič maloletého dieťaťa, ktoré je štátnym občanom Ukrajiny

Podľa § 29 ods. 1 zákona o azyle dočasné útočisko sa poskytuje na účely ochrany cudzincov pred vojnovým konfliktom, endemickým násilím, následkami humanitárnej katastrofy alebo sústavným alebo hromadným porušovaním ľudských práv v ich krajine pôvodu. **Podľa § 29 ods. 2 zákona o azyle vláda vyhlási poskytnutie dočasného útočiska a zároveň určí začiatok, podmienky a skončenie poskytovania dočasného útočiska a vyčlení finančné prostriedky na úhradu výdavkov spojených s poskytovaním dočasného útočiska.**

Poskytnutie dočasného útočiska sa netýka osôb, ktoré majú na území Slovenskej republiky už udelený trvalý pobyt alebo prechodný pobyt, osôb, ktorým Slovenská republika udelila azyl alebo poskytla doplnkovú ochranu a osôb, ktoré sú žiadateľmi o udelenie azylu.

Začiatok poskytovania dočasného útočiska je deň 1. 3. 2022. Poskytovanie dočasného útočiska je do 31. 12. 2022, ak vláda nerozhodne o jeho predčasnom skončení alebo predĺžení.

Uznesením bude možné predčasne skončiť poskytovanie dočasného útočiska v prípade, keď pominú dôvody na jeho poskytovanie. Na druhej strane, ak budú pretrvávať dôvody na poskytovanie dočasného útočiska, je možné ho predĺžiť, a to aj opakovane.

Pre štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému ministerstvo na základe rozhodnutia vlády Slovenskej republiky poskytlo dočasné útočisko sa používa pojem **odídenec**. V prípade poskytnutia dočasného útočiska sa štátni príslušníci tretích krajín preukazujú dokladom o tolerovanom pobyte na území Slovenskej republiky s označením „ODÍDENEČ“.

Preukaz pre cudzincov, ktorým sa poskytlo dočasné útočisko, vydávajú príslušné útvary úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia PZ. V zmysle zákona o azyle sa týmto občanom vydá **doklad o tolerovanom pobyte na území Slovenskej republiky s označením „Odídeneč“**.

Ak osoba, ktorej je poskytnuté dočasné útočisko je držiteľom dokladu o tolerovanom pobyte na území SR s označením „Odídeneč“, táto osoba získava legitímny právny titul v súvislosti so zamestnaním na území Slovenskej republiky. Zamestnávateľa môžu tieto osoby zamestnať bez povolenia na zamestnanie a **nie je potrebné ani potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ani potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu**. Vyplýva to z § 23a ods. 1 písm. k) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, ktorý ustanovuje, že zamestnávateľ môže zamestnať štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa poskytlo dočasné útočisko.

Obyvatelia Ukrajiny získajú rovnaký prístup k zamestnaniu ako občania Slovenskej republiky (s výnimkou štátnozamestnaneckých miest). Zamestnávateľ môže štátneho príslušníka tretej krajiny prijať do pracovného pomeru na základe pracovnej zmluvy resp. môže tieto osoby zamestnávať na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Ak zamestnávateľ zamestná osobu s postavením odídenca, v zmysle § 23b ods. 2 zákona o službách zamestnanosti je povinný poskytnúť príslušnému úradu práce podľa miesta výkonu práce údaje o zamestnaní najneskôr do 7 pracovných dní odo dňa nástupu do zamestnania a najneskôr do 7 pracovných dní odo dňa skončenia zamestnania, a to na predpísanom tlačive tzv. informačnej karty (formulár je dostupný na stránke Ústredia práce).

K informačnej karte zamestnávateľ doloží kópiu pracovnoprávneho vzťahu a kópiu dokladu o tolerovanom pobyte na území Slovenskej republiky s označením Odídenec.

Zdravotné poistenie:

Ak osoba s postavením odídenca sa stane zamestnancom s príjmom aspoň vo výške mesačnej minimálnej mzdy (646, 00 EUR), na účely zdravotného poistenia sa v súlade s § 3 ods. 3 písm. a) zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení stáva poistencom a je verejne zdravotne poistená, rovnako ako akákoľvek iná osoba z tretej krajiny. Zamestnávateľ je povinný takéhoto zamestnanca registrovať do zdravotnej poisťovne najneskôr do 8 pracovných dní od vzniku pracovnoprávneho vzťahu. Ak však mzda, resp. odmena nebude aspoň vo výške minimálnej mzdy, osoba s postavením odídenca nevstupuje do systému verejného zdravotného poistenia na Slovensku, bude však mať nárok na neodkladnú zdravotnú starostlivosť.

Sociálne poistenie:

Ak osoba s postavením odídenca sa stane zamestnancom, bez ohľadu na výšku príjmu, **na účely sociálneho poistenia jej v súlade s § 20 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení vzniká povinné sociálne poistenie.** Zamestnávateľ je povinný takéhoto zamestnanca registrovať v Sociálnej poisťovni, pričom v Registračnom liste FO v 1. oddiele Identifikácia fyzickej osoby uvedie, že ide o fyzickú osobu bez pobytu v Slovenskej republike (osoby s dočasným útočiskom nemajú na území SR žiaden druh pobytu).

Zdaňovanie príjmu:

Mzda, resp. odmena vyplatená osobe s postavením odídenca za výkon závislej činnosti je na účely zdaňovania príjmom zo závislej činnosti a zamestnávateľ je povinný vybrať preddavky na daň z príjmu v súlade s § 35 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Po uplynutí zdaňovacieho obdobia bude môcť odídenec požiadať zamestnávateľa o vykonanie ročného zúčtovania, resp. mu zamestnávateľ vystaví potvrdenia o zdaniteľnom príjme a daňovú povinnosť si vysporiada podaním daňového priznania.

www.cus.sk

